ResearchGate

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: https://www.researchgate.net/publication/371819788

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİCİLERİNİN METİN SADELEŞTİRMEYE VE SADELEŞTİRİLMİŞ METİNLERE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Article *in* International Journal of Language Academy · January 2023

DOI: 10.29228/ijla.70054

CITATIONS
0

READS
20

2 authors:

Cüneyt Şimşek
İstanbul Gelişim Üniversitesi
2 PUBLICATIONS **1** CITATION
SEE PROFILE

Funda Örge Yaşar
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
31 PUBLICATIONS **64** CITATIONS
SEE PROFILE

All content following this page was uploaded by Cüneyt Şimşek on 03 July 2023.

The user has requested enhancement of the downloaded file.

International Journal of Language Academy
E-ISSN: 2342-0251
DOI Number: http://dx.doi.org/10.29228/ijla.70054
Research Article

Şimşek, C. ve Yaşar Örge F. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin metin sadeleştirmeye ve sadeleştirilmiş metinlere yönelik görüşleri. *International Journal of Language Academy,* 11 (2), 404-426.

Volume 11/2 June 2023
p. 404-426

Article History:
Received
15/05/2023

Accepted
05/06/2023

Available online
25/06/2023

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİCİLERİNİN METİN SADELEŞTİRMEYE VE SADELEŞTİRİLMİŞ METİNLERE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Turkish as a Foreign Language Teachers' Opinions on Text Simplification and Simplified Texts[1]

Cüneyt ŞİMŞEK[2]

Funda ÖRGE YAŞAR[3]

Öz

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin metin sadeleştirmeye ve sadeleştirilmiş metinlere yönelik görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 akademik yılında İstanbul Gelişim Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi ile İstanbul Üniversitesi Dil Merkezinde görev yapan 25 yabancı dil olarak Türkçe öğreticisinden oluşmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniğinin kullanıldığı araştırmada veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda bulgular 10 ana tema altında gruplandırılmış, frekans (f) ve yüzde (%) değerleri gösterilmiştir. Veriler bu temalar altında yorumlanmış, öğretici görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri; derslerde en çok üretilmiş ve sadeleştirilmiş metinleri kullandıklarını, sadeleştirilmiş metinlere %26,6 ile en çok A1 ve A2 seviyelerinde ihtiyaç duyduklarını ancak kısıtlı dilbilgisi yapıları ve sadeleştirme çalışmalarının az olması nedeniyle özellikle A1 ve A2 seviyelerine yönelik metin bulmakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğreticiler, sadeleştirilmiş metinleri bulmakta zorlanmalarının en

[1] Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında hazırlanan "Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Farklı Seviyelere Göre Uyarlanması: Fakir Baykurt- Barış Çöreği Örneği" adlı yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

[2] Öğr. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, Rektörlük, cusimsek@gelisim.edu.tr, https://orcid.org/0000-0003-3725-8657

[3] Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, fundaorge@comu.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-8207-9685

büyük sebebi olarak sadeleştirilmiş metinleri bulabilecekleri bir kaynağın bulunmamasını (%31,26) göstermiştir. Katılımcılar, sadeleştirme çalışmaları sonucunda ortaya çıkan metinlerin, seviyeye uygun olmamasını (%28,14) bir diğer sorun olarak öne çıkarmışlardır. Ayrıca öğreticilerin %37,15'i metin sadeleştirmelerinin yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri tarafından, %25,71'i ise akademisyenler tarafından yapılması gerektiğini bildirmişlerdir. Bununla birlikte yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine göre metin sadeleştirmede dikkat edilmesi gereken en önemli hususlar sadeleştirilmiş metnin seviyeye uygun olması (%42,5) ve metnin ana fikrinin ve özgünlüğünün sabit kalmasıdır (%15).

Anahtar Sözcükler: Metin sadeleştirme, yapısal yaklaşım, sezgisel yaklaşım, yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri, yarı yapılandırılmış görüşme

Abstract

This study aims to determine the views of Turkish as a foreign language instructor on text simplification and simplified texts. The research study group comprises 25 Turkish as foreign language instructors working at Istanbul Gelişim University Turkish and Foreign Language Application and Research Center and Istanbul University Language Center in the 2021-2022 academic year. In the study in which the interview technique, one of the qualitative research methods, was used, the data were collected through semi-structured interview forms prepared by the researcher. As a result of the evaluations, the findings were grouped under ten main themes, and frequency (f) and percentage (%) values were shown. The data were interpreted under these themes and supported with direct quotations from the instructors' opinions. According to the results of the study, TFL instructors stated that they mostly use produced and simplified texts in their lessons, that they need simplified texts mostly at A1 and A2 levels with 26.6%, but that they have difficulty in finding texts, especially for A1 and A2 levels due to limited grammatical structures and lack of simplification studies. The biggest reason for the difficulty in finding simplified texts was the lack of a source where they could find simplified texts (31.26%). Participants highlighted that the texts that emerged from simplification studies were not suitable for the level (28.14%) as another problem. In addition, 37.15% of the instructors stated that instructors of Turkish should do text simplification as a foreign language, and 25.71% of them stated that academicians should do it. However, according to the TFL instructors, the most critical issues to be considered in text simplification are that the simplified text should be suitable for the level (42.5%), and the main idea and originality of the text should remain constant (15%).

Keywords: Text simplification, structural approach, intuitive approach, Turkish as a foreign language teacher, semi-structured interview

GİRİŞ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerin, anlamaya ve anlatmaya dayalı becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Anlamaya dayalı beceriler, dinleme/ izleme ve okuma becerilerini kapsarken anlatmaya dayalı beceriler, konuşma ve yazma becerilerini kapsamaktadır. Her bir becerinin geliştirilmesinde kullanılan araç ve materyaller farklıdır. Örneğin, dinleme/ izleme becerisinin geliştirilmesinde televizyon, bilgisayar, akıllı telefon, akıllı tahta, mp3 çalar vb. araçlardan yararlanılarak öğrencilere çeşitli film, dizi, belgeseller vb. izlettirilebilir; ses dosyaları ve şarkılar dinlettirilebilir. Okuma/ anlama becerisinin geliştirilmesinde ise materyal olarak metinler öne çıkmaktadır. Metin; kuruluş ve kullanılış amaçları bakımından farklılıklar taşıyan, metinsellik ölçütleriyle biçimlendirilen, bir başı ve bir sonu olan ve iletişim amaçlı oluşturulan cümleler topluluğudur (Korkmaz, 2022, s. 126). Metinler; harf, hece, kelime, cümle ve paragraflardan meydana gelmektedir. Sıralanan bu dil unsurlarından her biri, metnin anlam bütünlüğüne katkı sağlamakta, metnin tamamıyla birlikte bir anlama ve değere kavuşmaktadır. Bu sebeple metinlerde anlamsal nitelik öne çıkmakta ve her metin bağımsız bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Bu yapılar, yazarın iletmek istediği mesaja göre farklılık göstermektedir. Başka bir ifadeyle, yazarın iletmek istediği mesaj; metnin türünü, uzunluğunu, anlatım biçimini ve üslubunu belirlemektedir (Güneş, 2014, s. 250).

Yabancı dil öğretiminde kullanılan metinler; dili doğrudan öğretmek amacıyla hazırlanmış kurgu metinler ile ana dili konuşurları için günlük hayatta kullanmalarına ilişkin hazırlanmış ve dolaylı olarak da yabancı dil öğretiminde kullanılabilen özgün (otantik) metinlerdir (İltar ve Açık, 2019, s. 321). Özgün metinler, herhangi bir estetik kaygı güdülmeden hazırlanmış ve kullanma kılavuzu, kartpostal, telgraf, seyahat broşürleri, yemek tarifleri gibi günlük hayatta kullanılan metinleri; estetik bir kaygı güdülerek kaleme alınan ve roman, şiir gibi edebî metinleri kapsamaktadır (Crossley, Louwerse, McCarthy, McNamara, 2007, s. 17). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinleri kullanmak her zaman mümkün olmayabilir. Çünkü bazı özgün metinler, öğrencilerin dil seviyelerinin çok üzerinde olabilir. Böyle durumlarda metinlerin sadeleştirilerek kullanılması, yabancı dil öğretiminde yaygın olan bir uygulamadır (Harmandar ve Kanatlı, 2020, s. 196).

Okuma, yeni bir dili öğrenen öğrenciler için zor bir beceridir. Yapılan bazı araştırmalar, yabancı bir dilde okuma yapmanın getirdiği zorlukların temelde kelime hazinesinin gelişmemiş olmasından kaynaklandığını ortaya koymuştur (Rets, Astruc, Coughlan ve Stickler, 2022). Bu bağlamda özgün metinler A1-A2 başlangıç seviyesindeki ve B1-B2 orta seviyedeki öğrenciler için, seviyelerine uygun dil bilgisi yapıları ve söz varlığı dikkate alınmak suretiyle sadeleştirilmektedir. Sadeleştirme çalışmalarının tümü, sadeleştirilen metnin anlaşılırlık düzeyini arttırmayı (Bott ve Saggion, 2011, s. 88) ve bilişsel yükü azaltmayı (Crossley, Allen ve McNamara, 2012, s. 91) hedeflemektedir. Durmuş'a göre (2013); karmaşık ve uzun ifade kalıplarının yerine, dil bilgisel yönden daha basit ve kısa söz dizimsel birimler ile cümlelerin uzunluğunu kısaltmak ve anlaşılırlık düzeyini arttırmak mümkündür. Öğrenci tarafından zor anlaşılacağı düşünülen dil bilgisel yapıların, hangi biçimlerde kullanılması gerektiği üzerinde durularak da metni anlama düzeyi arttırılmakta ve bilişsel yük azaltılmaktadır.

Metinlerin sadeleştirilmesinde, sadeleştirmeyi yapacak kişi tarafından tercih edilebilecek, yapısal ve sezgisel olmak üzere iki farklı sadeleştirme yaklaşımı bulunmaktadır (Allen, 2009). Yapısal yaklaşıma göre uyarlamalar, önceden hazırlanmış kelime listelerinden, yapı listelerinden ve okunabilirlik formüllerinden hareketle yapılmaktadır (Özdemir ve Eroğlu, 2022, s. 1615). Sadeleştirme işleminin tamamlanmasının ardında da okunabilirlik formüllerinden yararlanılarak bazı sayısal analizler yapılmaktadır. Geleneksel okunabilirlik formülleri, kelimelerin ve cümlelerin uzunluklarına dayalı olan ve metin okunabilirliğini ölçen basit algoritmalardır (Durmuş, 2013, s. 140). Bununla birlikte Corpus gibi sadeleştirilmiş metin ile özgün metin arasındaki farkları sayısal olarak analiz eden programların da kullanımı, yapısal yaklaşıma göre gerçekleştirilen sadeleştirme işlemlerinin geçerliliğini arttırmaktadır. Ancak Corpus ve okunabilirlik formülleri her ne kadar metinlerle ilgili bazı sayısal veriler sunsa da sadece bu verilerden hareketle bir metnin, belirli bir dil düzeyine uygun olup olmamasına dair fikir yürütmek doğru olmayacaktır. Çünkü bir hecenin, kelimenin, cümlenin uzunluğu ya da kısalığı; ilgili metnin okuyucu tarafından kolayca anlaşılabileceği anlamına gelmemektedir.

Sezgisel yaklaşımda ise sadeleştirme işlemini gerçekleştiren kişi; kendi deneyim ve birikimleri ile öğrencinin hangi kelime ve kelime gruplarını, hangi dil bilgisel yapıları bilmeleri gerektiğine sezgisel olarak karar vererek sadeleştirme işlemini gerçekleştirmektedir. Yapısal yaklaşımın tam tersine, sezgisel bir yaklaşım, doğası gereği daha özneldir ve sadece yazarın doğal metin anlayışına bağlıdır" (Crossley, Allen ve McNamara, 2011, s. 85). Sadeleştirmenin öznel olması ve yazarın deneyimlerine ve bilgi birikimlerine göre yapılması da bazı sorunlara neden olmaktadır. Sezgisel olarak yapılan metin sadeleştirmeleri nesnel olmadığı için farklı kişiler ya da kurumlar tarafından hazırlanan seviyelendirilmiş kitaplar, kelime ve yapı bakımından farklılık göstermektedir (Bölükbaş, 2015, s. 927).

Sadeleştirme çalışmaları bu iki yaklaşımdan hangisine göre yapılırsa yapılsın, ülkemizdeki sadeleştirme çalışmalarının ağırlıklı olarak Türk edebiyatının tanınmış eserlerinin kısaltılması ve sadeleştirilmesi yoluyla sürdürüldüğünü söylemek mümkündür (Kaya ve Nurlu, 2017). Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, sadeleştirilen metnin kolay okunabilir ve anlaşılabilir hâle gelmesidir. Bir diğer husus, özgün metnin sadeleştirilmesi sırasında metnin anlam kaybına uğramaması için dikkat edilmesi gerektiğidir. Zira Duman'a göre (2010) Dede Korkut Hikâyeleri ve Orhun Kitabeleri eserlerinde olduğu gibi sadeleştirilme açısından başarılı örneklerin yanında sadeleştirme kurallarının dikkate alınmadığını gösteren örnekler de mevcuttur.

Metin sadeleştirme çalışması yapan ya da yapmayı düşünen kişilerin sadeleştirme ve sadeleştirilmiş metinlere yönelik görüşleri, sadeleştirilmiş metinler kadar önemlidir. Alan yazın incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin metin sadeleştirmeye ve sadeleştirilmiş metinlere yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda çalışmanın amacı; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin metin sadeleştirmeye ve sadeleştirilmiş metinlere yönelik görüşlerini almak, elde edilen görüşlerden hareketle çözüm önerileri getirmek suretiyle bu alanda bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutmaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin metin sadeleştirmeye ve sadeleştirilmiş metinlere yönelik görüşlerini belirleyebilmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama aracı (Yıldırım ve Şimşek, 2021) olan görüşme, "kaynak kişinin ilgi, görüş, tutum ve davranışlarını ortaya çıkarmak" (Balcı, 2021, s. 168) amacıyla yapılır. Görüşmeler; yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve odak grup görüşmesi olarak farklı türlere ayrılır (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Bu görüşme türlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme, sabit seçenekli cevaplamayı ve araştırılan konuda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir (Büyüköztürk vd., 2022). Bu bağlamda, araştırma konusuyla ilgili öğretici görüşlerinin alınmasında nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Örneklem/ Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri oluşturmaktadır. Araştırma grubu, seçkisiz olmayan örnekleme çeşidinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme "yakın çevrede bulunan ve ulaşılması kolay, elde mevcut ve araştırmaya katılmak isteyen (gönüllü) bireyler üzerinde yapılan örneklemedir" (Erkuş, 2021, s. 161). Bu belirleme sonrasında 2021-2022 akademik yılında İstanbul Gelişim Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi ile İstanbul Üniversitesi Dil Merkezinde görev yapan 25 yabancı dil olarak Türkçe öğreticisi, çalışmanın araştırma grubunu oluşturmuştur. Öğreticilerin kimliklerini gizlemek amacıyla öğreticiler cinsiyet farkı gözetilmeksizin K1, K2, K3... olarak kodlanmıştır. Çalışmaya katılan yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine ait demografik özellikler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Görüşmeye Katılan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Demografik Özellikleri

Değişkenler	**f**	**%**
Cinsiyet		
Kadın	14	56
Erkek	11	44
Mezuniyet Derecesi		
Lisans	8	32
Yüksek Lisans	17	68
Doktora	-	-
Mezun Olunan Program		
Türkçe Öğretmenliği	9	36
Edebiyat Öğretmenliği	2	8
Edebiyat Bölümü	10	40
Diğer	4	16
Meslekî Kıdem		
0-2 yıl	4	16
3-5 yıl	10	40
6-10 yıl	8	32
11-20 yıl	3	12
21 yıl ve üstü	-	-
Kurum Türü		
Devlet	10	40
Özel	15	60
Toplam	25	100

Tablo 1'den anlaşıldığı üzere araştırma grubunda yer alan yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin %56'sı kadın, %44'ü erkektir. Öğreticilerin mezuniyet derecelerine bakıldığında %32'sinin Lisans ve %68'inin Yüksek Lisans mezunu olduğu görülmektedir. Mezun olunan programlar arasında %40 ile Edebiyat ve %36 ile Türkçe Öğretmenliği programları öne çıkmaktadır. Görüşmeye katılan öğreticiler, meslekî kıdem açısından değerlendirildiğinde çoğunluğunun (%40) 3-5 yıl arası meslekî tecrübeye sahip olduğu görülürken 6-10 yıl arası görev yapan öğreticilerin de çok (%32) olduğu anlaşılmaktadır. Diğer öğreticilerin %16'sı 0-2 yıl, %12'si ise 11-20 yıl arası meslekî kıdeme sahiptir. Ayrıca, öğreticilerin %40'ı devlet kurumunda, %60'ı özel kurumda görev yapmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin metin sadeleştirmeye ve sadeleştirilmiş metinlere yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Hazırlanan görüşme formu, araştırmada iç geçerliliği sağlamak amacıyla biri Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, diğeri Eğitim Bilimleri alanında uzman olmak üzere iki alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarından görüşme formunda yer alan soruları anlaşılırlık ve kapsam açısından değerlendirmeleri istenmiş, gelen dönütlere göre sorular gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Düzeltmeleri tamamlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu, katılımcıların demografik bilgilerinin istendiği bölüm ile araştırma konusuyla ilgili 10 sorunun yer aldığı bölüm olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formundaki soruların anlaşılır olup olmadıklarının belirlenmesi amacıyla, çalışma dışı tutulan iki

yabancı dil olarak Türkçe öğreticisiyle ön görüşme yapılmıştır. Ön görüşmede elde edilen verilerin incelenmesi sonucunda, soruların araştırma için gerekli olan verileri sağladığı kanaati oluşmuştur. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine bu yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

İşlem/ Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun 2021-2022 akademik yılında İstanbul Gelişim Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi ile İstanbul Üniversitesi Dil Merkezinde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine uygulanmasıyla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin metin sadeleştirmeye ve sadeleştirilmiş metinlere yönelik görüşlerini belirleyebilmek için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilen veriler, içerik analizinden yararlanarak değerlendirilmiştir. İçerik analizi, yazılı ya da sözlü olan bir metni -bazen de bir sembolü- analiz edip rakamlara dönüştürerek bu rakamlardan hareketle yorumda bulunmaktır (Şahin, 2020). Bu bağlamda içerik analizinde yapılan işlem, farklı kaynaklardan toplanan verilerin içerdikleri anlama göre belirlenen temalar altında gruplandırılması ve okuyucuya sunulmasıdır (Aybek, 2019). Yapılan değerlendirmeler sonucunda bulgular, öğreticilerin: 1. Derslerde en çok kullandıkları metin türlerini belirtmeleri, 2. Sadeleştirilmiş metinlere en çok ihtiyaç duydukları seviyeleri belirtmeleri, 3. Sadeleştirilmiş metinleri bulmakta en çok zorlandıkları seviyelerin hangileri olduğuna ve bunun sebeplerine yönelik görüşleri, 4. Sadeleştirilmiş metinleri bulmakta yaşadıkları sorunlara yönelik görüşleri, 5. Metin sadeleştirme işleminin kimler tarafından yapılması gerektiğine yönelik görüşleri, 6. Sadeleştirme işleminde uygulanması gerektiğini düşündükleri yaklaşıma ve bunun sebeplerine yönelik görüşleri, 7. Sadeleştirme işleminde kelime sayısının seviyelere göre değişip değişmemesi gerektiğine yönelik görüşleri, 8. Sadeleştirme işlemi yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlara yönelik görüşleri, 9. Aynı hikâyenin farklı kişiler tarafından sadeleştirilmiş olmasına rastlayıp rastlamadıklarına ve bu hikâyeler arasındaki farklara yönelik görüşleri, 10. Aynı hikâyenin farklı kişiler tarafından sadeleştirilmesi sonucunda ortaya çıkan farkların sebeplerine yönelik görüşleri ve bu farkları ortadan kaldırmak için getirdikleri öneriler olmak üzere 10 ana tema altında gruplandırılmış, frekans (f) ve yüzde (%) değerleri gösterilmiştir. Veriler bu temalar altında yorumlanmış, öğretici görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın iç geçerliliğini sağlayabilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu biri Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, diğeri Eğitim Bilimleri alanında uzman olmak üzere iki alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarından; görüşme formundaki soruları anlaşılırlık ve kapsam açısından değerlendirmeleri ve bu konuda görüş bildirmeleri istenmiştir. Alan uzmanlarından gelen dönütlere göre sorular gözden geçirilmiş, gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Gerekli düzeltmeleri tamamlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun uygulanması sonucunda elde edilen veriler analiz edilip değerlendirilmiştir. Değerlendirmelerin doğru yapılıp yapılmadığı alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda kontrol edilmiştir. Yapılan değerlendirmelerin güvenilir olduğu anlaşıldıktan sonra, elde edilen bulgular tablolar hâline getirilerek yorumlanmış ve katılımcıların görüşleri doğrudan alıntı yapmak suretiyle sunulmuştur.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı= Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Bilimsel Araştırma Etik Kurulu
Karar tarihi= 25.11.2021
Belge sayı numarası= E-84026528-050.01.04-2100229761

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin metin sadeleştirmeye ve sadeleştirilmiş metinlere yönelik görüşleri incelenmiştir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Derslerde En Çok Kullandıkları Metin Türlerine Yönelik Görüşleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin, derslerde en çok kullandıkları metin türlerinin hangileri olduğunu belirlemek amacıyla katılımcılardan, derslerde en çok kullandıkları metin türüne 5 puan, en az kullandıkları metin türüne 1 puan verecek şekilde puanlama yapmaları istenmiştir. Öğreticilerin görüşleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Derslerde En Çok Kullandıkları Metin Türleri

Metin Türleri	1 Puan		2 Puan		3 Puan		4 Puan		5 Puan		TP
	K	P	K	P	K	P	K	P	K	P	
Özgün Metinler	1	1	8	16	10	30	4	16	2	10	73
Sadeleştirilmiş Metinler	3	3	4	8	4	12	9	36	5	25	84
Edebî Metinler	14	14	6	12	2	6	1	4	2	10	46
Üretilmiş Metinler	-	-	2	4	4	12	7	28	12	60	104
Özel Metinler	6	6	6	12	6	18	4	16	3	15	67

K: Kişi Sayısı, P: Kişi Sayısı x Puan, TP: Toplam Puan

Tablo 2'de yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin, derslerde en çok kullandıkları metin türlerini belirlemeye yönelik yaptıkları puanlama görülmektedir. Buna göre öğreticiler, derslerde en çok üretilmiş metinleri (104 puan) kullandıklarını belirtmişlerdir. Üretilmiş metinleri sırasıyla sadeleştirilmiş metinler (84 puan) ve özgün metinler (73 puan) izlemektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin derslerde en az kullandıkları metin türü 46 puan ile edebî metinlerdir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Sadeleştirilmiş Metinlere En Çok İhtiyaç Duydukları Seviyelerin Hangileri Olduğuna Yönelik Görüşleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin, sadeleştirilmiş metinlere en çok ihtiyaç duydukları dil seviyelerinin hangileri olduğunu belirlemek amacıyla katılımcılardan,

sadeleştirilmiş metinlere en çok ihtiyaç duydukları dil seviyesine 5 puan, en az ihtiyaç duydukları dil seviyesine 1 puan verecek şekilde puanlama yapmaları istenmiştir. Öğreticilerin görüşleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Sadeleştirilmiş Metinlere En Çok İhtiyaç Duydukları Dil Seviyeleri

Metin Türleri	1 Puan		2 Puan		3 Puan		4 Puan		5 Puan		TP
	K	P	K	P	K	P	K	P	K	P	
A1	3	3	2	4	3	9	1	4	16	80	100
A2	1	1	2	4	3	9	17	68	2	10	92
B1	-	-	1	2	18	54	2	8	4	20	84
B2	-	-	19	38	1	3	4	16	1	5	37
C1	21	21	1	2	-	-	1	4	2	10	37

K: Kişi Sayısı, P: Kişi Sayısı x Puan, TP: Toplam Puan

Tablo 3'te yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin, sadeleştirilmiş metinlere en çok ihtiyaç duydukları dil seviyelerini belirlemeye yönelik yaptıkları puanlama görülmektedir. Buna göre öğreticiler, sadeleştirilmiş metinlere en çok A1 seviyesinde (100 puan) ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. A1 seviyesini sırasıyla A2 (92 puan) ve B1 (84 puan) seviyeleri izlemektedir. Bu bağlamda seviye arttıkça sadeleştirilmiş metinlere olan ihtiyacın azaldığı söylenebilir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Sadeleştirilmiş Metinleri Bulmakta En Çok Zorlandıkları Seviyelere ve Bunun Sebeplerine Yönelik Görüşleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, sadeleştirilmiş metinleri bulmakta en çok zorlandıkları dil seviyesinin hangisi/ hangileri olduğuna yönelik görüşleri sorulmuş ve bu görüşlerini sebepleriyle birlikte açıklamaları istenmiştir. Katılımcıların görüşleri Tablo 4 ve 5'te verilmiştir.

Tablo 4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Sadeleştirilmiş Metinleri Bulmakta En Çok Zorlandıkları Seviyelere Yönelik Görüşleri

Kod		f	%
A1		17	45,95
A2		12	32,43
B1		4	10,81
B2		2	5,41
C1		1	2,7
Sadeleştirilmiş metin kullanmıyor.		1	2,7
	Toplam	37	100

Tablo 5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Sadeleştirilmiş Metinleri Bulmakta Zorlanmalarının Sebeplerine Yönelik Görüşleri

Kod	f	%
Seviyede kısıtlı yapıların olması.	12	48

Seviyeye göre yapılan çalışmaların az olması.	7	28
Sadeleştiricinin yetkinlik eksikliği.	2	8
Sadeleştirmenin farklı kaynaklara göre yapılması.	2	8
Ortak havuzun olmaması.	1	4
Sadeleştirilmiş metin kullanmaması.	1	4
Toplam	32	100

Tablo 4 ve 5'te öğreticilerin, sadeleştirilmiş metinleri bulmakta en çok zorlandıkları seviyelerin hangileri olduğuna ve bunun sebeplerine yönelik görüşlerine ait dağılımlar yer almaktadır. Buna göre öğreticilerin %45,95'i en çok A1 seviyesine, %32,43'ü ise A2 seviyesine göre sadeleştirilmiş metin bulmakta zorlandıklarını belirtmiştir. Bu durumun A1 seviyesinde, öğretilen dilbilgisi yapılarının sınırlı olmasından kaynaklandığını belirten K18 ve K19'a ait görüşler şöyledir:

"A1 seviyesinde. Çünkü portfolyoya göre A1'de öğretilen kelime ve dil bilgisi çok sınırlı. Bu nedenle insanlar metinleri sadeleştirmekle uğraşmıyor…" (K18)

"A1. Çünkü bu seviyede dil bilgisi bağlamında kullanabileceğim yapılar çok sınırlı. Bu sebeple de sadeleştirme yaparken çok zorlanılıyor." (K19)

K25 ise A1 seviyesi için sadeleştirilmiş metin bulmakta zorlandığını ifade etmekle birlikte *"…Her yayınevinin kurlar bazında farklı izlenceleri var. X yayınevinin izlencesine göre oluşturulan A1 düzeyindeki sadeleştirilmiş metin ile Y yayınevinin izlencesi dahilinde hazırlanmış sadeleştirilmiş metin aynı gramatik yapıdan geçirilerek oluşturulamıyor. Bu sebeple zorlanmaktayım."* diyerek bu durumun, yayınevlerinin farklı kaynaklara göre sadeleştirme yapmasından kaynaklandığını söylemiştir.

Konuyu sadece A1 seviyesi yerine A1 ve A2 seviyeleri açısından değerlendiren katılımcılar da bulunmaktadır. Bu katılımcılardan biri olan K13, *"A1-A2 seviyelerinde metin bulmakta zorlanmaktayız. Çünkü temel seviyedeki öğrencilere sınırlı dil yapılarını öğretmekteyiz. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin sahip oldukları dil bilgisi yapıları var olan metinleri anlamlandırmada yeterli olmuyor."* sözleriyle sorunu, dilbilgisi yapılarının sınırlı olmasına bağlamıştır.

Metin bulmakta yaşadığı zorluğun sebebini A1 ve A2 seviyelerinde kaynak azlığına bağlayan K1'in görüşü aşağıda verilmiştir.

"A1 ve A2 seviyesine göre metin bulmakta zorlanıyorum. Çünkü bu seviyelere göre kaynaklar çok fazla bulunmamakta. B1 ve B2 üzerine daha çok çalışma yapılıyor." (K1)

K2 bu konuya farklı bir bakış açısıyla bakarak düşüncelerini: "*Sadeleştirilmiş metinlere ulaşmanın genel itibariyle çok kolay olmadığını, daha doğrusu İngilizce vb. dillere oranla Türkçede bu alanda çok geride kaldığımızı düşünmekteyim. Takip edebildiğim kararıyla başlangıç (A1-A2) seviyelerinde sadeleştirilmiş metinlerin sayısı daha fazla, ancak özellikle kullanılan gramer yapıları ve söz varlığı itibariyle hangi yöntemlere ya da dil setlerine göre sadeleştirildikleri belli değil."* sözleriyle dile getirmiştir.

Öğreticilerin %10,81'i B1 seviyesine, %5,41'i ise B2 seviyesine göre sadeleştirilmiş metin bulmakta zorlandıklarını belirtmiştir. K9 *"Özellikle temel seviyede A2 ve sonrasında B1 seviyelerinde. Çünkü sadeleştirme bir yetkinlik gerektirir. Bu yetkinliğin herkeste olmayışı sadeleştirme konusunda bir kaçınmaya yol açıyor olabilir."* ve K14 *"Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde B1 ve sonrası seviyelerde bu amaçla üretilmiş ya da sadeleştirilmiş*

olmasa da seviyelere uygun metinler bulmak mümkündür. Ancak A1 ve A2 seviyeleri için bu alana özgü sadeleştirilmiş metin bulmakta zorlanıyorum. Bunun nedeninin bu alanda yeteri bilgi ve birikimin, çabanın, tartışmanın ve motivasyonun olmaması olduğunu düşünüyorum." diyerek sadeleştirilmiş metinleri bulmakta zorlanmalarının, sadeleştirme yapan kişilerin alanlarında yetkin olmamalarından kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Sadeleştirilmiş Metinleri Bulmakta Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Görüşleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, sadeleştirilmiş metinleri bulmaya çalışırken hangi sorunları yaşadıkları sorulmuştur. Öğreticilerin buna yönelik görüşleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Sadeleştirilmiş Metinleri Bulmakta Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Görüşleri

Kod	**f**	**%**
Yeterince kaynak olmaması.	10	31,26
Seviyeye uygun olmaması.	9	28,14
Çalışmanın az olması.	4	12,5
Ortak havuzun olmaması.	2	6,25
Kullanıma uygun olmaması.	2	6,25
Bir sadeleştirme kıstasının olmaması.	1	3,12
Kültürü anlatan metinlerin az olması.	1	3,12
Sadeleştirme işlemini yapan kişilerden kaynaklı sorunların olması.	1	3,12
Öğrencinin yaş seviyesine uygun olmaması.	1	3,12
Kendisi sadeleştiriyor.	1	3,12
Toplam	32	100

Tablo 6'da yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin, sadeleştirilmiş metin bulmakta yaşadıkları sorunlara yönelik görüşleri yer almaktadır. Bu bağlamda öğreticilerin %31,26'sı sadeleştirilmiş metinleri bulabilecekleri bir kaynağın olmaması nedeniyle sıkıntı yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcılardan K2'ye ait görüş aşağıda verilmiştir:

"Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı bilindiği gibi henüz çok eski bir saha olmadığından, materyal sıkıntısı yaşamaktayız. Sadeleştirilmiş metin bulma meselesi de bu sıkıntılardan biridir, kanaatimce. Akademik anlamda yapılmış bazı çalışmalar (yüksek lisans tezleri vs.) olsa da bu tür seviyelere göre sadeleştirilmiş metinler kitaplaşmamıştır. Sadeleştirilmiş metin olarak basılı belli başlı birkaç kaynak bulunmakta, (Yunus Emre, Kültür Bakanlığı, Erdem Yayınları vs.) onların da hangi yöntemle sadeleştirildiği tam olarak belirtilmemektedir." (K2)

K18 ise *"Tek bir kaynak yok. Sadece metinlerin olduğu özel bir kaynak lazım. Seviyelere göre düzenlenmiş metinleri içeren kitap ya da vebsitesinin olmaması. Sadeleştirildiği söylenen bazı metinler seviyelere uygun olmayabiliyor. Sadeleştirmede özensiz davranılıyor ve üst düzey kelime ve dilbilgisi yapıları metinde yer alıyor."* sözleriyle hem kaynak eksikliğine hem de seviyeye uygun metinleri bulma konusundaki düşüncelerini dile getirmiştir.
K11, *"Hedef gruplara yönelik yapılan sadeleştirmede orijinal metne zarar verilmeden bağlama uygun işlemlerin yapıldığı metinlerin bulunması ile birlikte bu metinlerin zorluk düzeylerinin öğrencilerin seviyesine uygun olması."* şeklinde görüş bildirerek seviyeye uygun metinleri bulmakta zorlandıklarını dile getiren %28,14'lük dilimin içerisinde yer almıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin %12,5'i sadeleştirme ile ilgili çalışmaların azlığından yakınmıştır. Bu konuda görüş bildiren K12 ve K24'e ait görüşler aşağıda verilmiştir:

"Yabancı dil öğretimindeki dört temel beceriden biri olan okuma becerisini kazandırmada ders kitaplarındaki metinleri suni ve dil bilgisi öğretmeye yönelik olması öğreticiyi farklı metin arayışına götürüyor. Ancak edebi metinlerdeki ağır dil, Türk kültürüne ait söylemler ve mecazlı anlatım gibi içerikler bu edebi metinlerin kullanımını zorlaştırıyor. Bu alanda sadeleştirme çalışmalarının azlığı öğreticinin yaşadığı sorunlardandır." (K12)

"Özellikle Türk edebiyatındaki değerli kısa öyküleri birer dil öğretim materyali olarak kullanırken sadeleştirme çalışmalarının olmadığını gözlemliyorum. Sadeleştirme çalışmaları yapılırken bu çalışmayı yapan kişinin dönemin alfabe ve kelimelerini (çevirmekte güçlük yaşayacağı ve geçerlik-güvenirliğini tespit etmekteki çekincelerinden dolayı bu tür çalışmaların yapılmaması. Sadeleştirme çalışmalarının azlığı. Özellikle Türk edebiyatındaki metinlerin sadeleştirilmesindeki azlık." (K24)

K25 ise *"Alanımız içerisinde sadeleştirilmiş metin materyalinin bir hayli düşük seviyede olduğu görülmektedir. Bu alan üzerinde yapılan çalışmaların artırılması çeşitliliği artıracaktır. Böylece sorun minimalize edilebilecektir."* cümleleriyle sadeleştirme çalışmalarının azlığını vurgulayarak bu sorunun nasıl çözülebileceğine dair öneri de getirmiştir.

K9, sorunların sadeleştirme yaklaşımdan doğduğunu belirterek düşüncelerini *"Metinleri sadeleştirirken genellikle sezgisel sadeleştirme yapılıyor. Dolayısıyla metinler gerçek yaşamdan kopuk hale geliyor ve iletişimsel dil bağlamında kullanıma uygun olmuyor"* cümleleriyle dile getirmiştir.

Sadeleştirilmiş metinleri bulmakta yaşanan sorunların *"Ortak bir havuzun olmaması en büyük problemlerden biri…"* (K21); *"Sadeleştirilmiş metinlerin belli bir kıstas çerçevesinde yapılmamış olması…"* (K6) gibi nedenlerden kaynaklandığını belirten katılımcıların yanında K17, farklı bir sorundan bahsetmiş ve düşüncelerini şu sözlerle dile getirmiştir: *"Dilbilgisi yapıları sadeleştirilmiş olan metinleri bulmakta zorluk yaşıyorum. Bir de kültürü anlatan metinlerin seviyelere göre sadeleştirilmiş hali fazla bulunmuyor."*

K13 ise *"Sadeleştirme işlemi yapılırken seçilen metinlere göre bu sorunlar değişebilir. Metinlerin öğrenci seviyesi ve yaşı da metin metin seçimini aynı düzeyde etkiler. Örneğin metinlerde geçen değişimler orijinal metinde değişikliğe yol açabilir. Bu sebeple sadeleştirilmiş metinler bulmakta zorlanılan sorunlar; öğrenci düzeyine uygunluk, yaş ve metinlerin orijinal bağlamdan kopmasıdır."* şeklindeki görüşüyle özellikle yaşa uygun metinleri bulmakta zorlandığını belirtmiştir.

K10, diğer katılımcılardan farklı olarak metinleri kendisinin sadeleştirdiğini belirtmiş ve bunun sebebini şu şekilde açıklamıştır: *"Metinleri genelde kendim sadeleştiriyorum çünkü mesela A1 seviyesi için B1 seviyesi dilbilgisi yapıları ve sözcükler çıkabiliyor. Bunun olması durumunda metni kendim düzenliyorum."*

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Metin Sadeleştirme İşleminin Kimler Tarafından Yapılması Gerektiğine Yönelik Görüşleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, metin sadeleştirme işlemlerinin kimler tarafından yapılması gerektiği sorulmuştur. Katılımcıların buna yönelik görüşleri Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Metin Sadeleştirmenin Kimler Tarafından Yapılması Gerektiğine Yönelik Görüşleri

Kod	**f**	**%**
Yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri yapmalıdır.	13	37,15
Akademisyenler yapmalıdır.	9	25,71
Sadeleştirmede uzman olan öğreticiler yapmalıdır.	7	20
Dilbilimciler yapmalıdır.	3	8,57
Dil öğretim seti yazarları yapmalıdır.	2	5,71
Sadeleştirme motoru (yazılımı) olmalıdır.	1	2,86
Toplam	35	100

Tablo 7'de yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin, metin sadeleştirmenin kimler tarafından yapılması gerektiği konusundaki görüşlerine ait dağılım yer almaktadır. Buna göre öğreticilerin çoğu (%37,15) metin sadeleştirmenin yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri tarafından yapılması gerektiğini ifade etmiştir. K17, sadeleştirme işleminin yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri tarafından yapılması gerektiğini belirtirken bu konudaki düşüncelerini: *"Alanda deneyimi olan kişilerin yapmasını daha doğru buluyorum. Bu konuda birçok etken olduğunu düşünüyorum. Kullanılan müfredat, kitap gibi etkenler sadeleştirmeyi etkiler. Ayrıca kelime dağarcığına hakim olmakta gerekir. Hangi seviyede öğrenci hangi kelimeleri bilir, hangi gramer yapılarını bilir? Bunları iyi bilen kişiler sadeleştirme çalışmaları yapabilir."* şeklinde açıklamıştır.

Katılımcıların %25,71'i sadeleştirme işleminin akademisyenler tarafından yapılması gerektiğini belirtirken %20'si sadeleştirme konusunda eğitim almış ve sertifika sahibi olan uzman öğreticilerin bu işlemi yapması gerektiğini belirtmiştir.

K12, öğreticiler tarafından yapılan sadeleştirmelerin yetersiz olduğunu belirterek bu çalışmaların akademik alanda yapılması gerektiğini *"Genel olarak öğretim görevlilerinin yaptığı sadeleştirme çalışmalarının yetersiz olduğunu düşündüğüm için bu çalışmaların akademik çerçevede uzman ekip tarafından yapısal ve sezgisel yaklaşımlar değerlendirilerek yapılması gerektiğine inanıyorum."* sözleriyle savunurken K9, sadeleştirme işleminin bu konuda uzman kişiler tarafından yapılması gerektiğini söyleyerek bunun için yapılması gerekenleri de *"Bu konu yüksek lisans ve doktora düzeyinde ele alınmalı. Ayrıca kurum için atölye ve sertifika programlarda incelenmeli. Süreç sonunda uzman kişilerin 'olur' verdiği kişiler sadeleştirme çalışmaları yapmalı."* sözleriyle belirtmiştir.

K2 ve K18 sadeleştirme yapabilecek kişilerin, dil öğretim seti yazarları olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara ait görüşler şöyledir:

"Bence kitap yazarları (dil öğretim setleri) ve yabancılara Türkçe alanında akademik çalışmalar yapan kişiler, bu alanda çalışmalı." (K2)

"Ders kitabı yazma ve sınav hazırlama alanında tecrübeli kişiler yapmalı. Uzun süre (en az 4 yıl) ders vermiş olmalı. Öğrenci seviyelerini çok iyi tanıyan hocalar olmalı." (K18)
K24 ise diğer katılımcılardan farklı olarak teknolojiden yararlanılması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıya ait görüş, aşağıda verilmiştir.

"Kişiler bağlamında değil, teknolojiden faydalanılarak, günümüze kadar yazılan belli kaynakların ışığında bir sadeleştirme motoru oluşturulmalıdır. Kişinin eğitim seviyesi, tecrübesi ile yapılan sadeleştirme çalışmaları metinler arasındaki farkı gideremez." (K24)

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Sadeleştirme İşleminde Uygulanması Gerektiğini Düşündükleri Yaklaşıma ve Bunun Sebeplerine Yönelik Görüşleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, metinlerin sadeleştirilmesinde hangi sadeleştirme yaklaşımının uygulanması gerektiğine yönelik görüşleri sorulmuş ve bu görüşlerini sebepleriyle birlikte açıklamaları istenmiştir. Öğreticilerin görüşleri Tablo 8 ve 9'da verilmiştir.

Tablo 8. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Metin Sadeleştirmede Hangi Yaklaşımın Uygulanması Gerektiğine Yönelik Görüşleri

Kod	**f**	**%**
Yapısal yaklaşım uygulanmalıdır.	17	68
Sezgisel yaklaşım uygulanmalıdır.	3	12
İki yaklaşım birlikte uygulanmalıdır.	5	20
Toplam	25	100

Tablo 9. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Metin Sadeleştirmede Uygulanması Gerektiğini Düşündükleri Yaklaşımın Sebeplerine Yönelik Görüşleri

Kod	**f**	**%**
Nesnellik için	17	54,84
Uygunluk için	6	19,36
Hataları en aza indirmek için	4	12,9
Tecrübe için	4	12,9
Toplam	31	100

Tablo 8'de yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin metin sadeleştirmede uygulanması gereken yaklaşıma, Tablo 9'da ise bunun sebeplerine yönelik görüşlerinin yer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda öğreticilerin %68'i (17 kişi) sadeleştirme işleminde yapısal yaklaşımın kullanılması gerektiğini belirtmiştir. K18 bu konudaki görüşünü şu cümlelerle açıklamıştır:

"Yapısal yaklaşım. Böylece standart sağlanır ve daha objektif, herkese hitap eden, herkesin faydalanabileceği işler ortaya çıkar. Öznellik ortadan kalkar. Ayrıca bu sayede daha çok kişi sadeleştirme alanında çalışır, daha çok kaynak üretilir."

K8 ise yapısal yaklaşımın kullanılmasının uygunluk açısından daha önemli olduğunu belirterek düşüncelerini *"Yapısal yaklaşım kullanılmalıdır. Dil seviyesi uygunluğu ve dil bilgisi uygunluğu açısından."* sözleriyle dile getirmiştir.

Bir diğer katılımcı olan K3 ise yapısal yaklaşımın kullanılması gerektiğine dair görüşünü yapısal yaklaşımla sezgisel yaklaşımı karşılaştırarak ifade etmiştir. Katılımcıya ait görüş, aşağıda verilmiştir.

"Yapısal yaklaşımda öğrencinin her bir dil seviyesinde bilmesi gereken sözcükler ve yapılar göz önünde bulundurularak metin sadeleştirme gerçekleştirilir. Sezgisel yaklaşımda ise sadeleştirmeyi yapan kişiler sözcük ve yapıları kullanacağına sezgisel olarak kendileri karar verir. Bu durum nesnel değildir. Bu sebeple yapılan sadeleştirmelerde farklar kaçınılmaz olacaktır. Bence sadeleştirmede yapısal yaklaşım kullanılmalıdır." (K3)

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin %12'si (3 kişi) metin sadeleştirmede sezgisel yaklaşımın kullanılması gerektiğini söylemiştir. K22 bunun sebebini: *"Sezgisel yaklaşım kullanılmalıdır. Çünkü yapısal yaklaşım gelenekseldir. Sezgisel yaklaşımda sadeleştirme*

işlemini yapan kişi sadeleştirme sürecinde rehberdir ve deneyimlerini yansıtır." şeklinde açıklarken K1, *"Daha tecrübeli öğretim görevlileri sezgisel yaklaşımda daha fazla başarı bulabilir. Bunun aksine, daha az tecrübeli öğretim görevlileri ise yapısal yaklaşımı tercih etmeli."* diyerek sezgisel yaklaşımı savunmakla birlikte, sadeleştirme işlemini yapacak kişinin tecrübesine göre kullanılan yaklaşımın değişebileceğini de vurgulamıştır.

Katılımcıların %20'si (5 kişi) ise sadeleştirme işleminde iki yaklaşımın birlikte kullanılması gerektiğine dair görüşlerini sebepleriyle birlikte açıklamışlardır. K5, K12 ve K25'e ait görüşler aşağıda paylaşılmıştır.

"İki yaklaşım da beraber kullanılmalı. İki yaklaşımın da artı ve eksi yönleri bulunuyor. İkisinin de artı yönlerini alarak hataları minimuma indirmek gerekir. Bu sayede ortaya geçerliliği yüksek bir ürün çıkabilir." (K5)

"Bence iki yaklaşım ayrı ayrı değerlendirilerek ortak noktalarda kullanılmalıdır. Çünkü sezgisel yaklaşım öğrencinin doğal öğrenme süreci göz önüne alınarak yapılır. Yapısal yaklaşım metnin bütününde tutarsızlığı önler. Doğal öğrenme süreci gözetilip metindeki tutarsızlık ortadan kaldırılırsa okunabilir, anlaşılabilir metinler oluşturulur." (K12)

"Bir yaklaşıma bağlı kalmaksızın karma bir yaklaşımla hareket edilebilir. Çünkü öğrencilerin ihtiyaç algılarında değişiklikler olabilir. İhtiyaç algılarına göre metodolojide değişiklikler uygulanabilir." (K25)

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Sadeleştirme İşleminde Kelime Sayısının Seviyelere Göre Değişip Değişmemesi Gerektiğine Yönelik Görüşleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, sadeleştirme işlemi yapılırken kelime sayısının seviyelere göre değişip değişmemesi gerektiğine yönelik görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların buna yönelik görüşleri Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Metin Sadeleştirmede Kelime Sayısının Seviyelere Göre Değişip Değişmemesi Gerektiğine Yönelik Görüşleri

Kod	**f**	**%**
Evet, değişmeli.	21	80,77
Hayır, değişmemeli.	2	7,69
Kelime sayısının önem derecesi yüksek değil.	3	11,54
Toplam	26	100

Tablo 10'da yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin, sadeleştirme işleminde kelime sayısının dil seviyelerine göre değişip değişmemesi gerektiğine yönelik görüşleri yer almaktadır. Bu bağlamda, öğreticilerin %80,77'si kelime sayısının seviyelere göre değişmesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir.

K8, K10, K23 bu konudaki düşüncelerini kelime sayılarına örnek vererek ifade etmiştir. Katılımcıların görüşü aşağıda verilmiştir.
"Evet değişmelidir. A1 50-100, A2 100-150, B1 150-200, B2 200-250, C1 ve Akademik 205+." (K8)

"Bence değişmeli. A1 seviyesindeki metin B2 veya C1'e göre daha kısa olmalı tabi ki. Ama C1 metninin de 5 sayfa olması gerekmez. A1 için 180-200 kelime, A2 için 200-250, B1 için 250-300, B2 için 300-350, C1 için 400-500." (K10)

"Seviyelere göre kelime sayısı değişmelidir. A1 70-90, A2 90-180, B1 180-270, B2 270-360, C1 360-450." (K23)

K6 da *"Bence değişmelidir. Örneğin A1 seviyesinde bir metin 200, A2 seviyesinde bir metin 300, B1 seviyesinde bir metin 400, B2 seviyesinde bir metin 600, C1 seviyesinde bir metin 1.000 kelimeden oluşmalı."* ve K17 de *"Bence kelime sayısı seviyelere göre değişmelidir. A1 50-100, A2 100-300, B1 300-600, B2 600-800, C1 800-1.000"* diyerek tıpkı K8, K10 ve K23 gibi kelime sayılarının değişmesi gerektiğini belirtmiş ancak K6 ve K17'nin örnek verdikleri kelime sayılarının K8, K10 ve K23'ün verdikleri kelime sayılarından fazla olduğu görülmektedir.

K14 ise *"Seviyelerdeki dilbilgisi yapıları ve kelime hazinesi arttığı için metinler de doğal olarak seviyelere göre kısalır ya da uzar. Dolayısıyla A1 seviyesi ile C1 seviyesi metinleri içerisinde barındırdıkları yapılar gereği aynı uzunlukta olmayacaktır. Bu nedenle A1 seviyesinde sadeleştirilmiş bir metnin en az 100 kelimeyle oluşturulması gerektiğini düşünerek sonraki seviyelerin öncekinden en az 50 kelime artarak oluşturulması gerektiğini düşünüyorum. Dolayısıyla A1 için en az 100; A2 için en az 150, B1 için en az 200; B2 için en az 250; C1 ve C2 için sınırsız kelime sayısı olmalıdır."* görüşüyle diğer katılımcılardan farklı olarak her seviye için sadece asgari kelime sayılarını örneklendirmiştir.

K20 bu konudaki düşüncesini *"Sadece temel seviyede kelime sayısına dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyorum."* sözleriyle dile getirmiş, kelime sayısının özellikle temel seviyede önemli olabileceğini vurgulamıştır.

K9 ise kelime sayısının değişmesi gerektiğini belirtirken bir sayı belirlemenin doğru olmayacağını söyleyerek bu konudaki düşüncesini *"Evet, değişmelidir. Kelime sayısı belirlemenin uygun olmadığını düşünüyorum. Seviyeye uygun dilsel yapıların olduğu, anlamın seviyeye uygun olarak somuttan soyuta gittiği ve kullanımsal olarak iletişime dönük olduğu sürece kesin sınırlar çizilmemelidir. Ancak elbette seviye yükseldikçe kelime sayısının artması olağandır."* sözleriyle açıklamıştır.

Katılımcılardan K3 ve K5 (%7,69), kelime sayılarının seviyelere göre değişmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. K3 bunun sebebini *"Bence sadeleştirilmiş metinlerdeki kelime sayısı değişmemelidir. Öğrenciler konusuna aşina oldukları uzun metinleri bilmedikleri sözcüklerden ve yapılardan oluşan kısa metinlere göre daha kolay anlayabilirler."* şeklinde açıklarken K5, *"Bence değişmemelidir. Çünkü nicelikten çok nitelik önemlidir. Kelime sayısının değişimi, sadeleştirme işlemini yapan kişiyi de sınırlayacaktır. Bu sınırlama ortaya çıkacak ürünün kalitesini de düşürür."* sözleriyle dile getirmiştir.

K1, K7 ve K21 kelime sayısının önem arz etmediğini belirtmiştir. Katılımcılardan K1, K7 ve K21'e ait görüşler aşağıda verilmiştir.

"Bence kelime sayısında değişiklik zorunlu değildir. Sadece daha basit kelimelerin kullanılması daha önem taşır." (K1)
"Kelime sayısının değişmesi önemli değil önemli olan kelimenin A1 seviyesinde 'en yaygın' olan ve anlamı en açık olanının kullanılması seviye yükseldikçe aşama aşama 'daha az' kullanılan ve daha kapalı anlamlara doğru gidilmesi." (K7)

"Evet kelime sayısı değişebilir. Fakat en büyük zorunluluklardan biri değildir. Konu bütünlüğü, içerik, sadeleştirme işleminin yapılacağı öğrencilerin öğrendikleri kelimelerin kullanılması daha büyük önem arz etmektedir." (K21)

K14 ise diğer katılımcılardan farklı olarak sadeleştirme işleminde kelime sayısının doğal olarak değişim göstereceğini *"Seviyelerdeki dilbilgisi yapıları ve kelime hazinesi arttığı için metinler de doğal olarak seviyelere göre kısalır ya da uzar. Dolayısıyla A1 seviyesi ile C1 seviyesi metinleri içerisinde barındırdıkları yapılar gereği aynı uzunlukta olmayacaktır..."* sözleriyle belirtmiştir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Sadeleştirme İşlemi Yapılırken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara Yönelik Görüşleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, sadeleştirme işlemi sırasında dikkat edilmesi gereken hususların neler olduğu sorulmuştur. Öğreticilerin buna yönelik görüşleri Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Metin Sadeleştirme Sırasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara Yönelik Görüşleri

Kod	**f**	**%**
Seviyeye uygun olmasına.	17	42,5
Hikâyenin ana fikrinin ve özgünlüğünün sabit kalmasına.	6	15
Ortak çerçeve oluşturulmasına.	4	10
ADOÇP kazanımlarına dikkat edilmesine.	4	10
Sadeleştirme yöntemi ve yaklaşımına dikkat edilmesine.	3	7,5
Yaşayan dilin kullanılmasına.	2	5
Kelimenin ilk anlamının kullanılmasına.	2	5
Yaşa uygun olmasına.	1	2,5
Sadeleştirme işleminde kaynak olan dil setinin belirtilmesine.	1	2,5
Toplam	40	100

Tablo 11'de yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin, metin sadeleştirme sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar konusundaki görüşlerine ait dağılım yer almaktadır. Öğreticilerin %42,5'i dikkat edilmesi gereken en önemli hususun sadeleştirmenin seviyeye uygun yapılması gerektiğidir. K16 ve K20, bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle dile getirmişlerdir:

"Belirlenen metinde hedef seviyedeki dilbilgisi kuralları göz önünde bulundurularak seviyeye uygun kelimelerle öğrencinin bilinç düzeyine uygun olarak sadeleştirme çalışmaları yapılmalıdır." (K16)

"Hangi seviye için sadeleştirme yaptıklarına dikkat etmeleri gerekir. Özellikle o seviyede öğrenilen gramer yapılarına dikkat edilmelidir." (K20)

Katılımcıların %15'i ise özgün metnin sahip olduğu üslubun ve ilettiği mesajın, sadeleştirilmiş hâlinde de korunması gerektiğini belirtmiştir. K5 bu konudaki görüşlerini *"Öncelikle metnin özgün halinin korunmasına dikkat edilmeli. Yani verilmek istenen mesaj değişmemeli. Okuyucunun öğrenmesi gerektiği miktarda yeni kelimelere yer verilmeli. Yaşayan dile göre sadeleştirme yapılmalı."* cümleleriyle açıklarken K13 ve K24, kelimenin ilk anlamının kullanılmasına dikkat edilmesi gerektiğini belirten %5'lik dilimde yer alan katılımcılardır. Katılımcılara ait görüşler aşağıda verilmiştir.

"Metinde kullanılan sözcüklerin akla gelen ilk anlamı kullanılmalıdır..." (K13).

"Bu kişiler kelimenin ilk anlamını kullanmaya, özellikle kelimeleri sıfatlar kullanarak betimlemeye dikkat edebilirler." (K24)

K19 ise *"ADP'ye göre hangi seviyede hangi konular, hangi kazanımlar var. Bunları iyi bilmeli ve buna göre çalışmalarını yapmalıdır."* diyerek bir çerçeve etrafında bu çalışmaların yapılması gerektiğini belirtirken K14, bu çerçevenin sadeleştirme işlemini yapan kişi tarafından belirlenmesi gerektiğini şu sözlerle dile getirmiştir: "*Sadeleştireceği metnin seviyesini belirlemelidir. Sadeleştirmek istediği seviyenin dilbilgisi yapılarını ve kelime dağarcığını belirlemelidir. Metni sadeleştirirken orijinal metnin konusunu, içeriğini, üslubunu elden geldikçe korumalıdır. Sadeleştirilen metnin dil öğretimine hizmet etmesine imkân vermelidir."*

K2 ise diğer katılımcılardan farklı olarak *"Hangi dil öğretim setini referans aldığını belirtebilir. Böylece hangi kazanımlara, hangi gramer konularına ve söz varlığına göre sadeleştirme yaptığı daha iyi anlaşılır."* sözleriyle sadeleştirmede temel alınan öğretim setinin mutlaka belirtilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Aynı Hikâyenin Farklı Kişiler Tarafından Sadeleştirilmiş Olmasına Rastlayıp Rastlamadıkları ve Bu Hikâyeler Arasındaki Farklara Yönelik Görüşleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinden, aynı hikâyenin farklı kişiler tarafından sadeleştirilmiş olmasına rastlayıp rastlamadıkları sorulmuş; bu duruma rastlayan katılımcılardan bu hikâyeler arasındaki farkların neler olduğunu açıklamaları istenmiştir. Öğreticilerin görüşleri Tablo 12 ve 13'te verilmiştir.

Tablo 12. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Aynı Hikâyenin Farklı Kişiler Tarafından Sadeleştirilmiş Olmasına Rastlayıp Rastlamadıklarına Yönelik Görüşleri

Kod	**f**	**%**
Evet	12	48
Hayır	13	52
Toplam	25	100

Tablo 13. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Aynı Hikâyenin Farklı Kişiler Tarafından Sadeleştirilen Örnekler Arasındaki Farklara Yönelik Görüşleri

Kod	**f**	**%**
Kelime	6	46,15
Dilbilgisi	6	46,15
Birbirine yakın	1	7,7
Toplam	13	100

Tablo 12 ve 13'te öğreticilerin, aynı hikâyenin farklı kişiler tarafından sadeleştirilmiş örneklerine rastlayıp rastlamadıklarına, rastlamışlarsa bu örnekler arasındaki farkların ne olduğuna yönelik görüşlerinin yer aldığı dağılımlar verilmiştir. Buna göre öğreticilerin %52'si aynı hikâyenin farklı kişiler tarafından sadeleştirilmiş örneklerine rastlamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda K10 görüşlerini *"Hayır, rastlamadım maalesef."*, K11 *"Bir hikâyenin farklı kişiler tarafından aynı seviyeye göre sadeleştirildiğine rastlamadım."*, K15 "Daha önce böyle bir sadeleştirme ile karşılaşmadım." ve K17 "Bu duruma rastlamadım." sözleriyle paylaşmışlardır.

K2 ise böyle bir duruma rastlamamasına rağmen ne gibi farklar olabileceğini *"Hayır, rastlamadım. Ancak aynı eser farklı kişilerce farklı şekillerde sadeleştirildiyse de muhtemelen referans alınan gramer yapılarından kaynaklı bir farklılık mevcuttur diye düşünüyorum."* cümleleriyle belirtmiştir.

Öğreticilerin %48'i aynı hikâyenin farklı kişiler tarafından sadeleştirilmiş örneklerine rastladıklarını belirtirken K6 bu durumu bir örnekten hareketle açıklayarak farkların kelime kaynaklı olduğunu söylemiştir. Katılımcı, görüşlerini *"Evet, rastladım. R. Halid Karay'ın "Eskici" hikâyesi bir çok kişi tarafından sadeleştirilmiş ve her kişi kendine göre yapmış özellikle sözcük seviyeleri farklıydı."* (K6) sözleriyle açıklamıştır.

K1, K4 ve K5 kodlu katılımcılar tıpkı K6 gibi, farklı kişiler tarafından sadeleştirmesi yapılan örneklere rastladıklarını, farkların ise hem dil bilgisi hem de kelime düzeyinde olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılara ait görüşler şöyledir:

"Evet rastladım. Evet, arada farklar vardı. Genellikle kelime ve dilbilgisinde farklar bulunuyordu." (K1)

"Evet, rastladım. Kelime ve gramerde farklılıklar bulunuyordu." (K4)

"Evet, rastladım. Dilbilgisi açısından farklar bulunuyor. Farklı yapılar ve kelimeler kullanılmıştı." (K5)

K3 ise bu eserleri inceleyemediği için farkların ne olduğuna dair bilgi sahibi olmadığını *"Rastladım fakat erişime kapalı olduğu için inceleyemedim."* sözleriyle belirtirken K7, düşüncelerini *"Genellikle birbirine yakın sadeleştirmeler gördüm."* sözleriyle açıklamıştır.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Aynı Hikâyenin Farklı Kişiler Tarafından Sadeleştirilmesi Sonucunda Ortaya Çıkan Farkların Sebeplerine ve Bu Farkları Ortadan Kaldırmak İçin Yapılabileceklere Yönelik Görüşleri

Tablo 14. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Aynı Hikâyenin Farklı Kişiler Tarafından Sadeleştirilmesi Sonucunda Ortaya Çıkan Farkların Sebeplerine Yönelik Görüşleri

Kod	**f**	**%**
Sadeleştirme yapan kişi kaynaklı.	8	30,77
Eğitim seti kaynaklı.	6	23,07
Ölçütlere göre yapılmaması kaynaklı.	2	7,69
Ortak yapı olmaması kaynaklı.	2	7,69
Sadeleştirme yaklaşımı kaynaklı.	1	3,85
Seviyeye uygun olmaması kaynaklı.	1	3,85
Fark yok.	1	3,85
Fikrim yok.	5	19,23
Toplam	26	100

Tablo 15. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Aynı Hikâyenin Farklı Kişiler Tarafından Sadeleştirilmesi Sonucunda Ortaya Çıkan Farkların Ortadan Kaldırılabilmesi İçin Getirdikleri Öneriler

Kod	**f**	**%**
Ortak yapı hazırlanması.	6	27,27
Seminer vb. eğitimlerin verilmesi.	5	22,73
Çalışma gruplarının düzenlenmesi.	2	9,09

ADOÇP kazanımlarının temel alınması.	2	9,09
Akademik çalışma sayısının arttırılması.	1	4,55
MEB Yabancılara Türkçe Programının temel alınması.	1	4,55
Fikrim yok.	5	22,72
Toplam	22	100

Tablo 14 ve 15'te yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin, aynı hikâyenin farklı kişiler tarafından sadeleştirilmesi sonucunda ortaya çıkan farkların sebeplerine yönelik görüşleri ile bu farkların ortadan kaldırılabilmesi için getirdikleri önerilere ait dağılımlar yer almaktadır. Öğreticilerin %30,77'si aynı hikâyenin farklı kişiler tarafından sadeleştirilmesinde ortaya çıkan farkların sadeleştirme yapan kişiden kaynaklı olduğunu ifade etmiştir. K4 bu durumu *"Bu farklılığın sebebi bence sadeleştirme işlemi yapan kişilerin farklı tecrübelere sahip olması. Bu farklılığın ortadan kaldırılması için eğitimler düzenlenebilir."* ve K24 *"Çeviren kişilerin kelime bilgisi, ikinci bir dil bilip-bilmemesi, bakış açısı, kültürü, sosyal çevresi, mezun olduğu bölüm, kullanılan kaynaklar, danışılan kişiler. Sadeleştirme çalışmaları bireysel düzeyde yapılamaz, eğer yapılırsa her bir metin farklı seviyelerde ve seviye gruplarından oluşacaktır. Bunun için tüm kaynakların taranması ve ortak bir sadeleştirme motoru oluşturulması ve herkesin bu aracı kullanması gerekmektedir."* şeklinde açıklarken yapılması gerekenlere yönelik öneri de getirmiştir. K21 ise bu farkların sebeplerini hem sadeleştirme işlemi yapan kişiye hem de kullanılan eğitim setine bağlamış, görüşlerini *"…sebeplerinden biri farklı kitapların baz alınması. Bunun dışında bu alanda tecrübeli olmayan kişiler tarafından yapılması bu farkların sebeplerinden."* sözleriyle dile getirmiştir.

Ortaya çıkan farkların kullanılan eğitim setlerinden kaynaklandığını söyleyen ve bu yönde görüş bildiren %23,07'lik kesimde yer alan K5'in görüşü şöyledir:

"Bu farkların sebepleri olarak en önemlisi farklı eğitim setleri baz alınarak yapılması diyebiliriz. Farklı eğitim setlerinde farklı yapılar kullanıldığı için sadeleştirilmiş metinlerde bunlar karşımıza çıkıyor. Bunu ortadan kaldırmak için ortak bir yapı ve sistem kullanılmalı." (K5)

K23, bu farkların ortak bir yapı olmamasından kaynaklandığını ifade ederken çözümün de ancak ortak bir yapıyla olabileceğini belirtmiştir: *"Çalışmalar arasında farkların bulunmasının sebebi sadeleştirme işlemini yapanlar için ortak bir çerçevenin ya da başvuru kaynağının bulunmamasıdır. Bu yüzden ortak bir yapının kurulması gerekmektedir."*

K12 farkların sadeleştirmede kullanılan yaklaşımdan kaynaklanabileceğini belirtirken aynı zamanda öneri getirmiştir. Katılımcıya ait görüş aşağıda verilmiştir.

"Sezgisel yaklaşımdan dolayı farklar görülebilir. Yapısal yaklaşımdaki kademeli okuma, yapısal ve sözcük listeleri hazırlanarak farklar kaldırılabilir." (K12)

K25 ise bu düşüncelerin aksine: *"…farkları ortadan kaldırabilmek için x, y, z yayınevlerinin ünite izlencelerine bakarak sadeleştirme çalışması yapılması yerine MEB, 2020 (Yabancılara Türkçe Öğretimi Programı) kazanımları bazında yapılırsa sorunlar minimalize edilecek olabilir."* demiştir.

Aynı hikâyenin farklı kişiler tarafından sadeleştirilmesine yönelik bir örneğe daha önce hiç rastlamadığını belirten K10 bu konudaki düşüncelerini şu cümlelerle açıklamıştır:

K10 *"Rastlamadım ama eğer farklar varsa bunun sebebi deneyimlerin ve eğitimlerin (yani edebiyat ve dilbilim bölümlerinde okuyanların kullandıkları sözcükler de farklılık gösterir.) farklı olması olabilir diye düşünüyorum. Bu farkları ortadan kaldırmak için konuyla ilgili eğitimler veya seminerler verilmeli."* demiştir. K9 ise bu durumu *"...Bunun sebebi yazısal ölçütlere göre bir sadeleştirmenin yapılamıyor olması. Sadeleştirme yapan kişi kendi sezgileri ölçüsünde bir süreç takip ediyor ve dolayısıyla kişisel farklar sadeleştirme çalışmasının nesnelliğini engelliyor."* şeklinde açıklamıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin metin sadeleştirmeye ve sadeleştirilmiş metinlere yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan çalışmada, elde edilen sonuçlar aşağıda sıralanmış ve benzer çalışmalarla tartışılmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri ile yapılan görüşmeler sonucunda öğreticilerin derslerde en çok üretilmiş (%27,81) ve sadeleştirilmiş (%22,46) metinleri kullandıkları belirlenmiştir. Bu metin türlerini sırasıyla özgün (%19,52), özel (%17,91) ve edebî (%12,3) metinler izlemektedir. Buradan hareketle yabancı dil öğretiminde üretilmiş ve sadeleştirilmiş metinlere daha çok ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin sadeleştirilmiş metinlere en çok A1 (%26,6), A2 (%24,5) ve B1 (%22,4) seviyelerinde ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır. Erdem, Gün, Şengül ve Şimşek (2015) *"Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Öğretim Elemanlarınca Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve İşlevsel Metin Özellikleri Kapsamında Değerlendirilmesi"* adlı çalışmalarında, öğretim elemanlarının özellikle başlangıç seviyesinde kullanılan okuma metinlerinin sadeleştirilmiş metinlerden oluşması gerektiği yönünde görüş bildirdiklerini tespit etmişlerdir. Bu bağlamda sonuçların örtüştüğü anlaşılmaktadır.

Ak Başoğul ve Aksu (2016, s. 428) *"Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dil Düzeylerine Göre Metin Değiştirim Sürecinde Okutman Yeterlikleri"* adlı çalışmalarında metin sadeleştirme konusunda uzmanlaşmanın yetersiz ve bu konudaki çalışmaların az olduğunu belirtmiş; bu durumun ise ders vermekle yükümlü olan öğreticilerin, metin sadeleştirme konusunda uzman olmamalarına rağmen metin sadeleştirmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada da benzer şekilde yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri, en çok başlangıç seviyesi olan A1 (%45,95) ve A2 (%32,43) seviyesine göre sadeleştirilmiş metinleri bulmakta zorlandıklarını söylemiştir. Katılımcılar bunun sebebi olarak bu seviyelere göre sadeleştirme çalışmalarının yapılmamasını (%28) ve bu seviyelerde kısıtlı dil bilgisi yapılarının kullanılması nedeniyle bu seviyeler için sadeleştirme işleminin zor (%48) olmasını göstermiştir.

Öğreticiler, sadeleştirilmiş metinleri bulmakta zorlanmalarının en büyük sebebi olarak sadeleştirilmiş metinleri bulabilecekleri bir kaynağın bulunmamasını (%31,26) göstermiştir. Katılımcılara göre bu sorunun çözülmesinin en etkili yolu ortak bir havuzun oluşturulmasıdır. Katılımcılar, sadeleştirme çalışmaları sonucunda ortaya çıkan metinlerin, seviyeye uygun olmamasını (%28,14) bir diğer önemli sorun olarak öne çıkarmışlardır. Katılımcılara, göre bu durumun en önemli sebebi, sadeleştirme çalışmalarının tek bir öğretim setinden hareketle yapılmasıdır.

Kaya'ya göre (2018, s. 305) metin sadeleştirme, bu alanda uzmanlaşmış ve eğitim almış kişiler tarafından yapılmalıdır. Bu araştırmada da katılımcılar, sadeleştirme işleminin

yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri (%37,15) tarafından yapılması gerektiğini düşünmektedir. Bununla birlikte sadeleştirme konusunda gerekli eğitimlerin verilmesi ve atölye çalışmalarının yapılmasıyla öğreticilerin bu konuda daha da yetkin olacakları ve sadeleştirmede bireysel farklılıkların ortadan kalkacağı görüşü de savunulmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri, %68 oranla sadeleştirme işleminde yapısal yaklaşımın kullanılmasıyla nesnelliği (%54,84) sağlamanın mümkün olacağını ifade etmiştir. Katılımcılardan %20'si yapısal ve sezgisel yaklaşımın birlikte kullanılmasına yönelik görüş bildirirken sezgisel yaklaşımın kullanılması gerektiğine yönelik görüş bildirenlerin oranı %12'de kalmıştır. Demirel'e göre (2020, s. 148) sezgisel olarak yapılan sadeleştirme işlemleri, sadeleştirme yapan kişiler başta olmak üzere, kimseyi memnun edecek nitelikte olamamaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri, sadeleştirilmiş metinlerdeki kelime sayılarının seviyelere göre değişmesi gerektiğini (%80,77) belirtmiştir. Ancak örnek verilen kelime sayıları açısından öğreticiler arasında bir görüş birliğinin olmadığı, çok farklı sayıların verildiği tespit edilmiştir. Bu durum, öğreticilerin sadeleştirilmiş metinleri okuma etkinliğinde kullanılacak bir materyal olarak değil, ölçme değerlendirmede kullanılacak bir materyal olarak görmüş olmalarından kaynaklanabilir. Çünkü yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin verdikleri cevaplar dikkatlice incelendiğinde belirtmiş oldukları kelime sayılarının ölçme ve değerlendirmede kullanılan metinlerdeki kelime sayılarına yakın olduğu anlaşılmaktadır.

Öğreticiler, sadeleştirme işlemini yapan kişilerin metin sadeleştirme sırasında seviyenin dikkate alınması (%42,5) gerektiğini düşünmektedir. Bununla birlikte hikâyenin özgünlüğünün korunması gerektiği (%15) de belirtilen görüşler arasındadır. Bakan Aktaş ve Ay'a göre (2021, s. 100) de "düzeyin üstündeki söz varlığını düzeye uygun alternatiflerle değiştirirken özgün metne uygun olmasına" mutlaka dikkat edilmelidir.

Sonuçlardan hareketle getirilebilecek öneriler aşağıda sıralanmıştır.

▪ Başlangıç seviyesi için yapılan sadeleştirme çalışmalarının artması, derslerde farklı metinlerin kullanılabilmesine imkân tanıyacaktır. Bu nedenle özellikle A1 ve A2 seviyelerine yönelik sadeleştirme çalışmaları arttırılmalıdır.

▪ Metin sadeleştirme alanındaki ihtiyacı karşılamak üzere bu çalışmaları yapabilecek kişi sayısının arttırılması için metin sadeleştirme konusunda uzmanlık eğitimi verilmelidir.

▪ Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında görev yapan öğreticilerin sadeleştirilmiş metinlere erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla sadeleştirilmiş metinler üzerine yapılmış çalışmalar kitaplaştırılmalıdır.

Yazarların Katkı Oranı

Makalenin hazırlanmasında 1. yazar %50, 2. yazar %50 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu araştırmada çıkar çatışmasına neden olabilecek herhangi bir durum ya da ilişki bulunmamaktadır.

Destek ve Teşekkür

İstanbul Gelişim Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi ile İstanbul Üniversitesi Dil Merkezinde görev yapan yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine çalışmaya katılım sağlayarak destek verdikleri için teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

Ak Başoğul, D. ve Aksu, C. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil düzeylerine göre metin değiştirim sürecinde okutman yeterlikleri. S. Dilidüzgün (Ed.), *Kuram ve uygulama bağlamında Türkçe öğretimi* (ss. 427-441). Ankara: Anı Yayıncılık.

Allen, D. (2009). A study of the role of relative clauses in the simplification of new texts for learners of English. *System, 37*(4), 585-599. DOI: 10.1016/j.system.2009.09.004.

Aybek, E. C. (2019). Verilerin analizi ve değerlendirilmesi. K. Yılmaz ve R. S. Arık (Ed.), *Eğitimde araştırma yöntemleri* (ss. 161-183). Ankara: Pegem Akademi.

Bakan Aktaş, H. ve Ay, S. (2021). Yabancı dil öğretiminde geleneksel metin sadeleştirme yaklaşımına karşı metindilbilimsel sadeleştirme önerisi: Bağlaşıklık ve bağdaşıklık kavramları. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12*(1), 94-102. DOI: 10.33537/sobild.2021.12.1.9.

Balcı, A. (2021). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler* (15. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Bott, S., & Saggion, H. (2011). Spanish text simplification: An exploratory study. *Procesamiento del Lenguaje Natural, 47,* 87-95.

Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching,* Special Issue UDES 2015, 924-935. DOI: 10.18298/ijlet.268.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (32. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Crossley, S. A., Allen, D. & McNamara, D. S. (2012). Text simplification and comprehensible input: A case for an intuitive approach. *Language Teaching Research, 16*(1), 89-108.

Crossley, S. A., Allen, D. B. & McNamara, D. S. (2011). Text readability and intuitive simplification: A comparison of readability formulas. *Reading in a Foreign Language, 23*(1), 84-101.

Crossley, S. A., Louwerse, M. M., McCarthy, P. M., & McNamara, D. S. (2007). A linguistic analysis of simplified and authentic texts. *The Modern Language Journal, 91*(1), 15-30. DOI: 10.1111/j.1540-4781.2007.00507.x.

Demirel, İ. F. (2020). Yabancı/ ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde metne müdahale: Uygulamalı bir değiştirim örneği olarak "deneme". *Aydın TÖMER Dil Dergisi, 5*(2), 139-169. DOI: 10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v05i2001.

Duman, A. (2010). Türkçe eğitiminde metne müdahale sorunu. *TÜBAR XXVII,* 285-295.

Durmuş, M. (2013). İkinci/ yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları üzerine, *Bilig, 65,* 135-150.

Erdem, M. D., Gün, M., Şengül, M. ve Şimşek, R. (2015). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin öğretim elemanlarınca Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve işlevsel metin özellikleri kapsamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 10*(3), 455-476. DOI: 10.7827/TurkishStudies.8020.

Erkuş, A. (2021). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci* (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Harmandar, M. ve Kanatlı, F. (2020). Haldun Taner'in "Sahib-i Seyf-ü Kalem" adlı öyküsünün temel dil becerileri bağlamında B1 düzeyine ilişkin değerlendirilmesi. *Journal of Advanced Education Studies, 2*(2), 194-208. DOI: 10.48166/ejaes.837818.

İltar, L. ve Açık, F. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin türlerinin sınıflandırılması ve ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin değerlendirilmesi. *Türkiyat Mecmuası, 29*(2), 311-346. DOI: 10.26650/iuturkiyat.658073.

Kaya, M. (2018). *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılkı Atı adlı eserlerin yabancılar için A2 düzeyine uyarlanması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kaya, M. ve Nurlu, M. (2017). Özgün ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için sadeleştirilmiş metinlerde fiilimsi kullanımı: Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılkı Atı örneği. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 12*(28), 325-342. DOI: 10.7827/TurkishStudies.12453.

Korkmaz, C. B. (2022). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde metin uyarlama. E. Boylu ve L. İltar (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (6. Baskı), (ss. 123-145). Ankara: Pegem Akademi.

Özdemir, S. ve Eroğlu, E. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılan metin uyarlama çalışmalarının betimsel analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 11*(4), 1613-1631.

Rets, I., Astruc, L., Coughlan, T., & Stickler, U. (2022). Approaches to simplifying academic texts in English: English teachers' views and practices. *English for Specific Purposes*, *68*, 31-46. DOI: 10.1016/j.esp.2022.06.001.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Şahin, Ç. (2020). Verilerin analizi. R. Y. Kıncal (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (6. Baskı), (ss. 183-219). Ankara: Nobel Akademik.

Şimşek, C. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yazınsal metinlerin farklı seviyelere göre uyarlanması: Fakir Baykurt- Barış Çöreği örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

View publication stats